

Vörös István

A megváltozott ember

Részlet

Előhang

„A HÉT SZELLEM

*Föld, víz, lég, éj, hegy, szél, a csillagod,
itt áll, Sár Fia, a magas, a mély,
és szelleme hallgatja szózatod –
mit akarsz tőlünk, halandó, beszélj!*

MANFRED

Szabadságot –

ELSŐ SZELLEM

Mitől – kitől – miért?

MANFRED

*Ami bennem rág, attól; nézz belém –
tudjátok titkom, nekem nincs szavam rá.”*

Byron: *Manfred* (Orbán Ottó fordítása)

1
Nem szoktam szellemeket hívni,
nem kell az íráshoz magához,
van belső erő, és van kinti,
a szándék úgyis meghatároz,
hogy viszonyulok a világhoz,
miről beszélek és hogyan,
az olvasó dicsér vagy átkoz,
bevár engem vagy elrohan
sírós szájjal vagy boldogan.

2

Én a nyolcvanas éveket
főleg olvasással töltöttem,
Byront követve is lehet
érezni, hogy mi történt közben
a könyvön kívüli körökben.
A szabadság nem is volt kérdés –
Petőfit olvasok különben!
Bonyolult gondolat, megértés,
a realista szó nagy sértés

3

volt akkor még az én fülemben.
A szabadság megvolt nagyjából,
elvben mindig, nem az életben,
sokat tanultam a világról:
olvasás nemértésben gátol,
a megértés a cselekvésben.
„Más lesz a korunk hőse mától!” –
hogy ki és mért, azóta értem,
mióta itt ezt elbeszéltem.

4

Nem én beszélek majd a versben,
vagyis én, de mégsem magamról,
más aljasságát elkevertem,
ezt-azt adtam hozzá magamból.
Ami persze lélek-karambol,
az egész mindig ott a részben,
túl sok a hely, gyáván barangol,
a tévelygését megidézem,
mi meg se történt, elmesélem.

5

Képzelt helyen képzelt személyek
valós tetteket játszanak.
A valóságra süttött bélyeg,
hogy tévedés az árnyalat,
ahogy a múltból ránk szakad,
és sosem tudhatjuk, milyen volt,
így fantáziálni szabad.
Kitalálok egy elveszett kort,
mi megtörtént, de keveset szólt.

I. ének

Kihagyni a gyerekkort

1

Azt miért kéne elmesélnem,
hogyan telt a gyerekkorom?
Nem onnan származik az érdem,
aminek fényét hordozom,
bár felidézni jó nagyon,
de semmiképp se magyarázat,
inkább csak emlék-forgalom,
mi telebeszéli a házat
illúziókkal. S azzal áltat,

2

megérthető az érthetetlen.
De csak a változás beszél,
önkorlátozásnak neveztem,
amit nem hagy a szenvedély.
Hogy minden emléket felélj,
az emlékezés arra biztat,
a megkísértés túl kemény
ahhoz, hogy gondolkodj. Ne félj,
a múlt majd a semmibe úsztat.

3

Én nem a múlttal magyarázom,
ami lettem, a sok hibám,
a megértés afféle álom,
inkább magamba fojtanám,
ne mentegetőzsek korán,
ne adjak magyarázatot,
amit a rossz napok során
persze mindig kigondolok.
A tévedés beleragyog

4

a lélekmélyi nagy sötétbe,
a lélek-színi kis sötét
muníció egy egész évre,
hogy elődeink örökét
visszahívjuk kicsit közénk,
a hibáinkat rájuk fogjuk,
úgy igyuk, ahogy a töményt
szokás, és rögtön nincsen gondunk,
az árnyékokban meglapultunk.

5

Könnyű prédája lettem a
gyűlöletnek és szeretetnek,
nem voltam jó, se rossz soha,
a kórokozók kiröhögnek,
a sikert tartottam öröknek –
és tényleg sokáig is tartott.
A változások hömpölyögnek,
én kedvtelve nézem az alkonyt,
ami a mára jót és bajt hoz.

6

Hát jobb lesz mégis elmesélni,
Bakonymérő fia vagyok,
a sok hazugság körbeéri,
amitől nagyok a nagyok.
Ha meghallom, hogy szárny suhog,
eszembe jut egy indián,
a Winnetou-ra gondolok:
szavakkal telt meg a szobám,
elképzeltem mindent sután.

7

Olvasni nehezen tanultam,
egy indiánkönyv volt az első,
mi kitágította a múltam,
az utcára bejött az erdő,
az iskolából semmi felhő
nem jött haza, a nap süttött,
de azután egy feljelentő
káderlapomra ráütött
egy bélyeget hátam mögött.

8

A feljelentés már ilyen,
teveled teszik, nélkülöd,
nem korlátoz még semmiben,
de ott van, mint az örület,
egyelőre semmi tünet,
kitörni majd akkor próbál meg,
ha stréberségedben szünet
támad. Kimondják majd az áment
sorsodról, és a jövő ráment.

9

Rejtett aknák mindenkinek
könnyen a sorsába juthatnak,
mindegyikhez visz egy ideg,
a hibámat hiszem magamnak.
Szerencse, hogy kiutat adnak
nyálas képű hivatalok.
Míg szüleim a misén vannak,
a KISZ-titkárral tárgyalok.
Mért kétszínűek a nagyok?

10

És én mért tartozzak közéjük?
Vagy ez nem az igazi nagyság?
A kis nagyságok korát éljük,
a szabadidő nem szabadság,
de azt legalább hinni hagyják,
hogy jól élünk és jók vagyunk,
együtt végezhetjük a munkát,
mert sajátunk az államunk.
Olcsó kenyérrel jóllakunk.

11

A drága ugyan mire kéne?
Mire kéne a túl sok infó,
ha megvan még a világbéke!
Öröm árad a szavainkból,
a haladás az valami sport,
azt mondják, hogy edző leszek.
A reakció tovaiszkolt,
kapok egy nyugodt életet.
Bár közben itt minden beteg.

12

Az egyetem Feketeváron,
ajándékként ölembe hullt,
a tudomány nem volt egy álom,
másfélének látszott a múlt,
az ember vizsgára tanult,
és megértette a világot,
beszélgetésekre szorult,
sok furcsa, vad figurát látott,
ez a szabadság lett az átok,

13

mi megváltoztatta nyugalmas,
reménybeli biztos jövőjét.
A rendszerváltozás a farkas,
hagyni kellett volna, lelőjék,
mielőtt valóban előlép!
Ragadozó kapitalizmus?
A Marx által leírt előkép
ehhez képest egy buta vicc volt,
tőkések hoznak új középkort.

14

Szerencsére úgy alakult,
a nyertesek közé kerültem,
a jámborabbja kiszorult
a hatalomból lényegében,
hogy miben bíztak, nem is értem.
De innentől mindegy nagyon,
hogy mégis miféle mesében
éltek, nem voltak jók, tudom,
arra, amit az alkalom

15

kínált elénk. A kis naivak
valami elvekről beszéltek,
sokáig Barnabásban bíztak,
ki megforgatta az egészet,
és fejlődés lett az enyészet,
a népet úgy tette boldoggá,
hogy ocsmánynak mondta a szépet –
a kultúrát meg unalommá.
Vegyes pálinkát ivott hozzá.